

Funcționează sistemul de asistență pentru femei?

Asistența Oficială pentru Dezvoltare (ODA) este principalul instrument prin care statele încearcă să îndeplinească angajamentele pentru abordarea disparităților sociale și economice. Accesează resursele puse la dispoziție de guverne în condiții concesionale, dedicate în primul rând promovării dezvoltării și bunăstării în țările în curs de dezvoltare¹. Resursele sunt în principal financiare, dar pot lua și forma unei expertize tehnice, granturi, etc. În 2004 și 2007, noile state membre ale UE (NSM UE), precum Bulgaria, Republica Cehă, Polonia, România și Slovacia s-au alăturat celui mai mare furnizor de ODA – Uniunea Europeană. Ca donatori noi, NSM UE oferă acum ajutor bilateral (direct) sau multilateral (prin instituții internaționale) către țările partenere. De asemenea, acestea contribuie la definitivarea poziției UE în cadrul procesului global de sprijin și dezvoltare.

La nivel global, există un consens general cu privire la faptul că drepturile femeilor și egalitatea de gen sunt componente cheie ale strategiei de reducere a sărăciei. Documentul final al Summit-ului Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului 2010 reflectă un angajament care a fost inclus constant și din ce în ce mai mult în politicile donatorilor: știm că egalitatea de gen, drepturile femeilor, exercitarea deplină de către femei a tuturor drepturilor și eradicarea sărăciei sunt esențiale pentru dezvoltarea socială și economică, inclusiv realizarea tuturor Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului². Până în prezent, intențiile donatorilor de a sprijini egalitatea de gen și recunoașterea drepturilor femeii nu au transformat în niciun fel viața femeilor și tinerelor din țările în curs de dezvoltare. Pe parcursul ultimii jumătăți de secol, mai mult de 2,3 miliarde de dolari au fost cheltuite în acest sens și totuși, mai mult de 1,2 miliarde de oameni încă subzistă cu mai puțin de \$1 pe zi, conform statisticilor, iar 70% dintre aceștia sunt femei³. În orice țară din lume, femeilor le sunt refuzate sistematic drepturile, din cauza genului. Drept rezultat, acestea nu au putere de decizie, au acces limitat la resurse precum bani, terenuri, protecție împotriva violenței și accesul la servicii de bază precum educația și asistența medicală.

¹ IBON International (2009) Primer on ODA and Development Effectiveness, Can aid be a key contribution to genuine development? Philippines: 3

² UNGASS (2010) Keeping the promise: United to achieve the Millennium Development Goals: http://www.un.org/en/mdg/summit2010/pdf/outcome_documentN1051260.pdf

³ UNIFEM (2009) Women's Empowerment Principles, Equality means business: 8

Această scurtă prezentare prezintă egalitatea de gen drept un obiectiv esențial de dezvoltare și modul în care modelele actuale care guvernează asistența pentru dezvoltare subminează protecția și respectarea drepturilor femeilor. De asemenea, formulează unele recomandări despre cum poate asistența pentru dezvoltare să transforme cu adevărat dezavantajele femeilor, iar sprijinul pentru respectarea drepturilor, atât ale femeilor cât și ale bărbaților, poate aduce schimbări semnificative în țările în curs de dezvoltare.

Egalitatea de Gen și Sărăcia: costurile inegalităților

Conexiunea dintre egalitatea de gen și sărăcia, pe de o parte și maniera în care cele două problematice se consolidează mutual, pe de altă parte, este bine stabilită: inegalitățile dintre bărbați și femei apar datorită faptului că fiecărui gen i se atribuie roluri și responsabilități specifice bazate pe gen și sunt percepute ca valori diferite. Aceasta determină gradul în care femeile și bărbații sunt capabili să acceseze și să controleze resurse precum educația, sănătatea, terenurile, banii, etc. De exemplu, responsabilitatea neplătită a femeii ca manager al casei îi limitează abilitățile de a participa la munca generatoare de venit sau de a accesa programe de formare. Munca prestată de bărbați este adeseori mai bine remunerată, femeile câștigând în medie cu 17% mai puțin decât bărbații⁴. Astfel, femeile sunt mult mai susceptibile să experimenteze sărăcia, ca rezultat al statutului inegal datorat genului, și, pe de cealaltă parte, sărăcia subminează capacitatea femeilor de a profita de oportunități ce le-ar putea reduce dezavantajele. Cu scopul de a minimiza diferențele sociale și economice, asistența pentru dezvoltare interacționează inevitabil cu astfel de relații inegale și deține un rol semnificativ în reducerea sau menținerea acestora.

⁴ ITUC (2008) in UNIFEM (2009) Progress of the World Women: 55

În fapt, alinierea situației privind inegalitățile de gen și maniera în care asistența relaționează cu aceasta subminează potențialul politicii de dezvoltare de a avea mai multe rezultate economice și sociale pentru egalitate. Studiile recente au demonstrat o reducere a feedback-ului social și economic rezultat din discriminarea femeilor și a fetelor în ceea ce privește educația, asistența medicală, serviciile financiare și drepturile omului:

- Inegalitățile de gen în sistemul de educație și situația privind accesarea locurilor de muncă, reduce, în Africa, creșterea anuală per capita cu 0.8%.⁵
- Nerealizarea a trei obiective din ODM ar putea avea drept rezultat o scădere a fondurilor per capita cu 0.1-0.3 puncte procentuale.⁶
- În Ancheta Economică și Socială pentru zona Asia și Pacific din 2007, estimările au prezentat faptul că regiunea a pierdut anual între 42-47 miliarde de dolari, datorită limitării accesului femeilor la oportunități de angajare și alte 16-30 de miliarde de dolari pierdute anual, drept rezultat al diferenței de gen în sistemul de educație.⁷

Rectificarea accesului inechitabil și a controlului asupra resurselor și beneficiilor nu este doar elementul cheie pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare, ci și un drept al femeii și un element de justiție. Asistența pentru dezvoltare trebuie să îndeplinească responsabilitățile și angajamentele asumate pentru adresarea sărăciei, precum și angajamentele/obligațiile făcute de state prin ratificarea instrumentelor pentru drepturile omului, precum CEDAW, Platforma de Acțiune de la Beijing, etc. Aceste angajamente nu sunt în prezent implementate în toate elementele unui proces de politici, iar cadrul legal prezent privind cooperarea pentru dezvoltare și asistență aduce noi bariere pentru femei.

⁵ Blackden, M. & C. Bhanu (1998) *Gender, Growth, and Poverty Reduction: Special Program of Assistance for Africa*, World Bank Technical Paper No. 428.

⁶ DESA (2009) *World Survey on the role of women in development*, available at: <http://www.un.org/en/development/desa/financial-crisis/gender.shtml>

⁷ DESA (2009) *World Survey on the role of women in development*, available at: <http://www.un.org/en/development/desa/financial-crisis/gender.shtml>

Cadrul de finanțare curent: implicații ale activității privind drepturile femeilor

În încercarea de a intensifica eforturile pentru atingerea ODM, țările donatoare s-au angajat să mărească fondul de asistență pentru dezvoltare angajat într-o reformă, conducând astfel către o agendă mai eficientă. Cadrul legal care gestionează această reformă de asistență cuprinde Declarația de la Paris, Agenda de Acțiune Accra și Parteneriatul Busan de cooperare eficientă pentru dezvoltare, toate având implicații specifice privind drepturile femeilor.

Adoptată în 2005, **Declarația de la Paris (DP)** a angajat 141 de țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, Comisia Europeană și 27 de organizații donatoare internaționale pentru a reforma livrarea și gestionarea asistenței în baza a cinci principii – proprietate, armonizare, aliniere, management pentru rezultate și responsabilitate reciprocă (vezi caseta). DP cuprinde o serie de acțiuni cu termene limită, obiective și indicatori și prezintă clar faptul că asistența pentru dezvoltare trebuie gestionată prin parteneriat între donatori și statele partenere, iar procesul trebuie deținut de către cei din urmă. Accentul Declarației de la Paris s-a axat preponderent pe asistență și nu pe adresarea și îmbunătățirea condițiilor pentru reducerea efectivă a sărăciei și a inegalităților. Această schimbare este reflectată în mecanismele prin care asistența este alocată și anume, Sprijin Bugetar și Abordări Sectoriale Cuprinzătoare (vezi caseta), spre deosebire de asistența pe proiecte individuale. Ghidându-se după principiile menționate mai sus, **operaționalizarea se concentrează pe programe la nivel național** prin instrumente precum documente strategice naționale, strategii de reducere a sărăciei și planuri naționale de dezvoltare. DP a fost foarte criticată pentru incapacitatea de a pune obiectivele de dezvoltare privind egalitatea de gen, drepturile omului, justiția socială și durabilitatea în centrul politicilor de dezvoltare și asistență.

Cele cinci principii de bază ale Declarației de la Paris⁸

Proprietate: Întâietate pentru statele partenere în stabilirea propriilor priorități de dezvoltare prin strategii naționale și coordonarea acțiunii de dezvoltare

Armonizare: Statele donatoare vor colabora, astfel încât acțiunile acestora să fie mult mai armonizate, transparente și efective

Aliniere: Statele donatoare își vor baza sprijinul pe baza strategiilor de dezvoltare naționale, instituții și proceduri ale statelor partenere

Management pentru rezultate: Toate statele vor gestiona resursele și vor îmbunătăți procesul decizional pentru un efect maxim

Responsabilitate reciprocă: Donatorii și statele în curs de dezvoltare își iau angajamentul că vor fi responsabili pentru rezultatele strategiilor de dezvoltare

Agenda de Acțiune Accra (AAA), rezultată în urma Declarației de la Paris, îmbunătățește recunoașterea faptului că asistența va fi eficientă în măsura în care demonstrează impactul asupra dezvoltării: *"Egalitatea de gen, respectarea drepturilor omului și durabilitatea mediului sunt elemente cheie pentru obținerea unui impact de durată asupra vieții și potențialului de dezvoltare a femeilor, bărbaților și copiilor săraci. Este vital ca toate politicile noastre să adreseze aceste probleme într-o manieră mai sistematică"* (AAA, paragraf 3). AAA nu doar subliniază faptul că egalitatea de gen este una dintre problemele tematice/transversale, ci aduce în atenție faptul că atât donatorii, cât și țările în curs de dezvoltare vor asigura realizarea politicilor și programelor de dezvoltare în conformitate cu angajamentele internaționale privind egalitatea de gen și drepturile omului. De asemenea, AAA a consolidat dreptul de proprietate al statului privind rezultatele de dezvoltare prin angajarea donatorilor de a participa la sesiuni de dialog privind dezvoltarea la nivel național, consolidarea capacității statelor partenere în curs de dezvoltare de a gestiona dezvoltarea și de a utiliza sistemele naționale. De asemenea, angajează donatorii pentru a colabora mult mai strâns cu Parlamentele (deschise examinării), autoritățile locale și organizațiile societății civile. Societatea civilă este foarte importantă, cu recunoașterea OSC (Organizațiile Societății Civile) drept actori de dezvoltare. De asemenea, donatorii s-au angajat să "elaboreze planuri individuale pentru a aloca din ce în ce mai mult din fondurile pentru asistență."

Mecanisme pentru acordarea ajutorului

- Sprijin bugetar - se referă la asistența financiară drept contribuție pentru bugetul general. În cadrul acestei categorii, fondurile pot fi contabilizate nominal pentru a nu include anumite sectoare, dar nu există o limitare formală despre cum pot fi cheltuite fondurile.
- Abordarea Sectorială (SWAP) implică sprijinul donatorilor privind dezvoltarea unui întreg sector dintr-o anumită țară, precum sănătatea, educația sau agricultura.
- Documentele Strategiei de Reducere a Sărăciei (PRSP) au fost introduse de Banca Mondială (BM) și Fondul Monetar Internațional (FMI) ca o condiție pentru împrumut. Sunt destinate conturării strategiei principale a statului care adresează **problematica sărăciei. PRSP sunt elaborate de guvernele statelor partenere, în consultare cu BM și FMI.**
- **Finanțarea de tip Coș este un fond comun de donații către un program, sector sau buget. Poate implica acordul donatorilor privind proceduri armonizate.**

Parteneriatul Busan pentru Dezvoltare și Cooperare Efectivă a fost adoptat la cea mai recentă revizuire (noiembrie 2011) a DP și a AAA, eveniment desfășurat în Coreea de Sud. Din multe puncte de vedere, Parteneriatul Busan poate fi considerat drept o realizare. Principiul de proprietate are o orientare mult mai democratică prin reorientarea pe state și stabilește un rol mai cuprinzător pentru toți actorii de dezvoltare (parlamente, guverne locale și OSC-uri) pentru definirea politicilor de dezvoltare. Pentru prima dată în istoria procesului de eficacitate, OSC (reprezentată prin programul Better Aid⁹) a luat loc la masa negocierilor. Chiar dacă Parteneriatul Busan se concentrează în continuare pe "rezultate", orientarea sa este pe termen lung și privește rezultatele ce au *un impact de durată privind eradicarea sărăciei și reducerea inegalităților*. Transparența și responsabilitatea trebuie să existe și dincolo de relațiile inter-guvernamentale, până la beneficiari și cetățeni. Cu toate acestea, nu există un angajament explicit pentru a adopta o abordare bazată pe drepturile omului pentru dezvoltare, iar referințele de voluntariat pentru BRIC¹⁰ reduc angajamentul privind principiile comune.

Prin Parteneriatul Busan, egalitatea de gen este prezentată mai mult decât o problemă tematică, după cum a fost cuprinsă în AAA. Paragraful 20 al Parteneriatului Busan subliniază necesitatea pentru reducerea inegalităților de gen atât ca *scop în sine, cât și drept o condiție esențială pentru dezvoltare durabilă și inclusivă*. De asemenea, stabilește obiective privind egalitatea de gen prin mecanisme de responsabilizare, colectare și analiză a informațiilor privind egalitatea de gen pentru a informa publicul. De asemenea, solicită includerea problematicilor privind egalitatea de gen în toate inițiativele de dezvoltare. Cu toate acestea, egalitatea de gen rămâne încă ancorată în modelul de creștere economică, mai degrabă decât introducerea drepturilor femeilor în centrul a ceea ce înseamnă dezvoltarea. Totuși, aliniatul 20 poate acționa drept punct de plecare pentru a influența agenda egalității de gen și pentru a promova punerea în aplicare a angajamentelor internaționale, precum și o mai mare legitimitate pentru advocacy în acest domeniu.

Deși implicarea acestora rămâne oarecum limitată, având în vedere că politicile de dezvoltare și programele din majoritatea NSM UE sunt încă în stadiu incipient, prin Parteneriatul Busan NSM UE s-au angajat pentru prima dată în procesul efectiv de asistență. Organizațiile Societății Civile au participat atât la forum cât și la întâlnirile ulterioare, în special prin Platformele Naționale și CONCORD. Cu toate acestea, factorii de elaborare a politicilor au fost mai puțin implicați, cu excepția Poloniei (datorită Președinției UE), iar delegațiile Statelor Membre au fost formate doar din Ambasadori și nu din factorii cheie de elaborare a politicilor din ministerele de resort.

Cu toate acestea, anumite schimbări în conceptualizarea asistenței pentru dezvoltare a avut un impact incontestabil asupra organizațiilor pentru drepturile femeilor și activitatea privind egalitatea de gen. A contribuit la readucerea în prim plan a obiectivelor de dezvoltare pentru egalitate de șanse.

Reducerea finanțării și a accesului la fonduri

Mecanismele noi/sau preferate pentru transmiterea asistenței privilegiază acum finanțarea directă de la guvern la guvern. În timp ce se canalizează mai multe fonduri prin guvernele naționale drept mijloc de a consolida calitatea de proprietate a statului și pentru a construi parteneriate între donatori și țările beneficiare, acesta prezintă totuși o amenințare la adresa activității privind drepturile femeilor. De exemplu, ar putea deveni mai dificil de acționat pe problemele controversate, cum ar fi drepturile sexuale și reproductive, dacă acestea nu reprezintă priorități naționale. Acest lucru a avut parte de un lobby extrem de puternic din partea Rwandei și a altor guverne africane în timpul procesului de negociere pentru finalizarea Parteneriatului Busan și fără îndoială va avea un impact major asupra vieții femeilor. În Parteneriatul Busan, ponderea acordată sistemului de țară ca opțiune implicită este important și foarte probabil va restricționa accesul la finanțarea activității organizațiilor pentru drepturile omului și egalitatea de gen.

Eficientizarea – benefică pentru egalitatea de gen?

Deoarece fondurile de finanțare sunt în creștere este de așteptat ca rezultatele să fie vizibile. Acest accent este însă incompatibil cu acțiunile menite să transforme relațiile inegale de gen, care sunt prin natura lor complexe și pe termen îndelungat. Parteneriatul Busan păstrează modelul de creștere și se pune un accent mai ridicat pe finanțarea prin sectorul privat. Mai mult, rezultatele în acest domeniu sunt de cele mai multe ori intangibile sau dificil de captat. Colectarea informațiilor pentru astfel de rezultate este imposibilă în intervalul de timp scurt în evaluarea proiectelor/programelor, astfel este din ce în ce mai dificil pentru organizații să demonstreze materialitatea și durabilitatea activității pentru drepturile femeilor și pentru donatori să aprecieze meritul de a investi în egalitatea de gen.

Constrângerea dreptului de proprietate și participarea femeilor la stabilirea priorităților naționale

Obiectivul general al proprietății țărilor partenere oferă o oportunitate pentru o implicare mai mare a acestora în modelarea agendelor de asistență. Conceptul de proprietate trebuie totuși extins dincolo de guvernele statelor partenere. Participarea cetățenilor naționali, în special a femeilor care au fost în mare parte excluse din procesele politice, este elementul cheie pentru a realiza o reducere reală a sărăciei. De exemplu, consultările inadecvate cu privire la prioritățile naționale bugetare vor avea, de facto, un impact asupra femeilor. Mai mult, ODA este bazată pe Documentele de politici privind Strategia de Reducere a Sărăciei care vor fi aprobate de BM și FMI și, prin urmare, nu pot fi deținute integral de state. Aceste instituții nu sunt responsabile de obiectivele internaționale pentru justiția de gen și dezvoltarea durabilă, iar prioritățile privind femeile sunt puțin probabil a fi regăsite între acestea.

Direcțiile de urmat: ce modalități există pentru a obține rezultate privind egalitatea de gen și dezvoltarea?

Parteneriatul Busan¹¹ include două angajamente cu termen limită pentru stabilirea procesului de monitorizare și o structură nouă pentru a asigura responsabilitatea și implementarea. În iunie 2012, se vor anunța indicatorii globali stabiliți și cadrul pentru monitorizarea Parteneriatului Busan, în cadrul Grupului Interimar Busan (fostul Grup Sherpa), iar responsabilitățile se vor împărți cu statele partenere. Modalitățile de lucru pentru Parteneriatul Global de Dezvoltare Efectivă (succesorul Grupului de Lucru privind Eficacitatea Asistenței) vor fi, de asemenea, lansate ca o platformă de asigurare a unui forum pentru schimbul de cunoștințe și revizuirea periodică a progresului. Acest lucru este critic pentru o nouă agendă democratică de dezvoltare eficientă, inclusiv a donatorilor, deoarece crează o oportunitate pentru un parteneriat egal și un proces mai puțin controlat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și Comitetul OCDE de Asistență pentru Dezvoltare (CAD). Pentru NSM UE, aceasta este o oportunitate pentru un mai mare angajament, mai ales că nu toate NSM UE sunt membre ale OCDE și CAD.

Secretarul de Stat SUA, Hillary Clinton, a format o echipă cu guvernul coreean și alte guverne (Marea Britanie, Canada, etc.) pentru a lansa Planul Comun de Acțiune Busan privind Egalitatea de Gen și Dezvoltarea, în cadrul celui de al Patrulea Forum la Nivel Înalt. Cu toate că planul promovează egalitatea de gen, creșterea economică a femeilor și propune creșterea fondurilor pentru aspecte legate de drepturile femeilor, inițiativa se axează pe creșterea economică și nu pe drepturile omului și reducerea sărăciei. Organizațiile de femei au salutat efortul ca punct de plecare, dar au criticat definiția restrânsă a egalității de gen în raport cu creșterea economică și au cerut o reexaminare a acestei tendințe, care este acum reconsiderată de către donatori.

¹¹ Paragrafele 35 și 36

În ultimul deceniu, Organizațiile Societății Civile au răspuns procesului condus de donatori privind eficientizarea asistenței (eficacitatea asistenței) prin susținerea unei paradigme mult mai cuprinzătoare și de dezvoltare durabilă (eficacitatea dezvoltării). Mai importantă decât cantitatea asistenței este calitatea dezvoltării. Susținătorii drepturilor femeilor au îmbunătățit procesul prin asigurarea faptului că egalitatea de gen este o componentă cheie și acestea sunt recunoscute drept actori principali de dezvoltare. Vizibilitatea egalității de gen este în creștere și din ce în ce mai multe organizații de femei din țările donatoare și parteneri s-au implicat în procesul global. Rolul Organizațiilor Societății Civile drept parteneri egali în procesul de negociere prevede oportunități numeroase pentru o influență reală asupra schimbărilor, dar ar putea avea și un impact negativ privind poziția independentă a mișcării societății civile și rolul acestora de pionierat în cooperare pentru dezvoltare. Cu toate că Parteneriatul Busan și Planul de Acțiune pentru Egalitatea de Gen conțin anumite deficiențe, totuși acestea prezintă oportunități pentru NSM UE de a avea un rol în implementare.

KARAT Coalition

Începând cu anul 1997, coaliția KARAT funcționează ca o rețea de organizații de femei și ONG-uri din zona Europei Centrale și de Est, precum și a statelor CEE/CIS, cu scopul de a asigura egalitatea de gen în regiune prin monitorizarea implementării politicilor și înțelegerilor internaționale. KARAT realizează activități de advocacy pentru drepturile femeilor, justiție economică și socială pentru femei, cooperare pentru dezvoltare focusată pe problematica de gen, cu un focus puternic asupra regiunii CEE și CIS. KARAT a constituit o rețea puternică de membri în ultimii 10 ani și are în prezent aproximativ 60 de membri din peste 20 de țări.

Koalicja KARAT

Ul. Rakowiecka 39A/14,
02-521 Warszawa
Tel: +48 22 849 16 47
Tel./fax: + 48 22 628 20 03
secretariat@karat.org.pl
www.karat.org

Partenerii din cadrul acestui proiect: Gender Education Research and Tehnologies (GERT) din Bulgaria, Gender Studies o.p.s. din Republica Cehă, "AUR" – Asociația Națională a Specialiștilor în Resurse Umane din România și Slovak Center for Communication and Development din Slovacia.

Această publicație face parte din proiectul "Connect! South East West Women for Development Building Support in New Member States for Gender-sensitive and-responsive European Development Co-operation" și a fost realizată cu sprijinul Comisiei Europene. Punctele de vedere susținute aici nu reprezintă în niciun fel poziția oficială a Uniunii Europene.

„AUR” – A.N.S.R.U.

Asociația Națională a Specialiștilor în Resurse Umane

„AUR”-A.N.S.R.U. este o organizație profesională non-profit, non-guvernamentală, creată în scopul promovării conceptului de resurse umane în România. În viziunea „AUR”, activitatea de resurse umane presupune satisfacerea nevoilor tuturor categoriilor profesionale, informare și educare în spiritul drepturilor recunoscute pe plan național și internațional și promovarea unui dialog real între toți actorii sociali. Cei 12 ani de activitate ai organizației s-au concretizat prin peste 30 de proiecte implementate la nivel național și internațional cu peste 1.000 de beneficiari direcți și peste 5.000 de beneficiari indirecti; 10 ani în elaborarea de instrumente HR, cu peste 2.000 de beneficiari direcți; evaluarea profesională a peste 20.000 de angajați; peste 100 de sesiuni de informare și educare, workshop-uri, seminarii, conferințe; peste 20 de publicații de specialitate; 4 centre de consiliere pentru promovarea dreptului muncii și a egalității de șanse (București, Cluj, Hunedoara, Iași) etc.

”AUR” – A.N.S.R.U.

B-dul Nicolae Bălcescu, nr. 17-19, cam. 115,
Sector 1, București
Tel: +40 723 326 084
Tel./fax: +4021 313 38 83
org.aur@gmail.com
www.resurseumane-aur.ro

“AUR” - ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ A
SPECIALIȘTILOR ÎN RESURSE
UMANE